

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ»

Студентки 3 курсу, 11с групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Науковий керівник
канд. екон. наук

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

(підпис гаранта)

Могили
Олени
Вікторівни

Ільїна
Анастасія
Олександрівна

Головня Юлія
Ігорівна

Київ 2022

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«11» грудня 2021 р.

**Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу (проект)**

студентові

Могилі Олені Вікторівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ»**

Затверджена наказом ректора від «10» грудня 2021 р. № 4082

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 24.01.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): розроблення заходів щодо удосконалення державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки України

Об'єкт дослідження: процес формування та реалізації державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки України

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи державного стимулювання розвитку «зеленої» економіки України

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

1.1. Зелена економіка як запорука сталого розвитку: баланс між екологічним впливом держави та економічною сталістю підприємства

1.2. Сучасний стан та головні перешкоди для реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

2.1. Удосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні

2.2. Реалізація стратегічних проєктів міжнародного економічного співробітництва у сфері сталого та «зеленого» розвитку України

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проєкту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проєкту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 10.12.2021	10.12.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 20.12.2021	20.12.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2022	10.01.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2022	20.01.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	До 21.01.2022	21.01.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 22.01.2022	22.01.2022
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 22.01.2022	22.01.2022
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	21-23.01.2022	21-23.01.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної	До	До

	кваліфікаційної роботи до захисту	25.01.2022	25.01.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «11» грудня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Ільїна А.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Могила О.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. Студенткою розглянуто сутність «зеленої» економіки та визначено її важливість для забезпечення сталого розвитку країни. У роботі виокремлено суб'єкти «зеленої» економіки, наведено ряд принципів та переваг зеленої економіки під час реалізації стратегічно важливих цілей на території країни. Величезною перевагою у роботі є застосування студенткою зарубіжного досвіду в контексті проходження етапів сталого розвитку країни, де «зелена» економіка виступає одним з найважливіших факторів економічного зростання. Крім того, студенткою пророблено SWOT-аналіз розвитку «зеленої» економіки в Україні, який дозволив визначити основні перешкоди для розвитку «зеленої» економіки на території України. Спираючись на погляди різних науковців, студентка намагалася формулювати авторську позицію та виокремлювати фактори впливу на економічне зростання в Україні в контексті розвитку «зеленої» економіки.

Так, студенткою було надано ряд пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні, ґрунтуючись на поглядах науковців, в основі чого було розроблено механізм удосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні. Згідно сформульованого механізму студенткою детально охарактеризовано кожний крок до удосконалення нормативно-правової бази, що регулює розвиток «зеленої» економіки на території України. Також, студенткою охарактеризовано стратегічні етапи «зеленого» розвитку економіки України та окреслено роль міжнародної співпраці у реалізації стратегічних кроків формування «зеленої» економіки України. Це дозволило належним чином обґрунтувати процес реалізації стратегічних проектів міжнародного економічного співробітництва у сфері сталого та «зеленого» розвитку України, спираючись на зарубіжний досвід.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам

оформлення. Проте у роботі наявні й окремі недоліки. Так, не дивлячись на те, що студенткою використано значну кількість матеріалів з сайту Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, нею не було надано посилання на даний сайт в усій роботі. Крім того, студентка замало приділяла уваги дослідженню впливу держави на розвиток «зеленої» економіки на території України, де Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України як раз і є регулюючим органом у цьому напрямку. Також, не завадило б проробити аналіз показників розвитку «зеленої» економіки принаймні за останні 3-5 років, використовуючи сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, а не лише погляди окремих науковців. Це дозволило б надати більш об'єктивну оцінку ситуації на території України стосовно розвитку «зеленої» економіки, де профільний орган державної влади відіграє значну регулюючу роль даного процесу. У параграфі 2.1 варто було б згадати окремі нормативно-правові акти, які регулюють розвиток «зеленої» економіки в Україні, та зазначити основні положення, які потребують внесення змін з метою поліпшення сталого розвитку на території України.

В цілому робота відповідає встановленим вимогам, написана на науковому рівні, є авторським самостійним дослідженням, повністю розкриває обрану студенткою тему та допускається до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Могили О.В.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«25» січня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ 6

1.1. Зелена економіка як запорука сталого розвитку: баланс між екологічним впливом держави та економічною сталістю підприємства 6

1.2. Сучасний стан та головні перешкоди для реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні 12

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ 20

2.1. Удосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні 20

2.2. Реалізація стратегічних проектів міжнародного економічного співробітництва у сфері сталого та «зеленого» розвитку України 26

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ 31

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 34

ДОДАТКИ 41

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Розвиток світового господарства протягом останніх десятиліть відбувався надзвичайно динамічно, інновації виникали та впроваджувалися з надзвичайною швидкістю, оскільки саме вони стали основним інструментом конкурентної боротьби. У таких умовах увага наслідкам використання технологій та нещадної експлуатації природних ресурсів приділялося недостатньо уваги, що обумовило загострення глобальних екологічних проблем. Окрім цього диспропорції у розвитку країн обумовили також посилення міжкультурних протистоянь і призвели до істотного зростання соціальної напруги. Усі окреслені вище проблеми потребують вирішення уже на нинішньому етапі розвитку цивілізації, оскільки подальша неуввага до них може призвести до катастрофічних наслідків. Саме посилення фокусу уваги на вирішенні соціальних, екологічних та культурних проблем для забезпечення добробуту майбутніх поколінь обумовило появу концепції сталого розвитку і стимулювало розвиток «зеленої» економіки як елемента процесу переходу країн до свідомої економічної політики.

Україна намагається не залишатися осторонь процесів екологізації економіки, втім з огляду на існування значних проблем, які потребують нагального вирішення, її прогрес на цьому шляху є порівняно незначним. Водночас пошук ефективних інструментів стимулювання розвитку «зеленої» економіки є стратегічно важливим завданням для України, що і обумовило вибір теми дослідження.

Проблемам розвитку «зеленої» економіки та сталого розвитку присвячені роботи багатьох вчених, зокрема Н.Л. Авраменко, Є.П. Желібо, М.М. Казимир [5], О.І. Бондар, Т.П. Галушкіна, П.Я. Унгурян [6], А.І. Боровий [7], Ю.Т. Боровик, Ю.В. Єлагін, О.М. Полякова [8], І.П. Васильчук, А.О. Соколов [10] та ін. Водночас державні механізми

стимулювання розвитку «зеленої» економіки у науковій літературі висвітлені недостатньо, що і обумовило вибір теми дослідження.

Метою дослідження є розроблення заходів щодо удосконалення державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки України.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність «зеленої» економіки як запоруки сталого розвитку у контексті збалансування екологічного впливу держави та економічної сталості підприємств;
- оцінити сучасний стан та головні перешкоди для реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні;
- запропонувати концепцію удосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні;
- обґрунтувати доцільність реалізації стратегічних проектів міжнародного економічного співробітництва у сфері сталого та «зеленого» розвитку України.

Об'єкт дослідження є процес формування та реалізації державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи державного стимулювання розвитку «зеленої» економіки України.

У роботі використовуватися такі **методи дослідження**: систематизації та узагальнення (при аналізі розвитку «зеленої» економіки у світі); системний та порівняльний аналіз (для оцінки сучасного стану розвитку «зеленої» економіки в Україні); абстрактно-логічний (для обґрунтування пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових засад сталого розвитку в Україні); аналізу та синтезу (для обґрунтування доцільність реалізації стратегічних міжнародних проектів у сфері «зеленої» економіки).

Інформаційною базою дослідження є законодавство України, інформаційні ресурси державних органів України, дослідження українських і зарубіжних вчених, звіти міжнародних організацій.

Практична цінність полягає у розробленні стратегії удосконалення державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки України.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (50 найменувань), одного додатка. Основний зміст роботи викладено на 25 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить три рисунки, дві таблиці.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

1.1. Зелена економіка як запорука сталого розвитку: баланс між екологічним впливом держави та економічною сталістю підприємства

Однією з актуальних тем сучасного порядку денного є сталий розвиток, сутність якого полягає, відповідно до парадигми ООН, у задоволенні потреб сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби (звіті Комісії Брентланда 1987). Такий підхід є надзвичайно важливим на нинішньому етапі численної кількості екологічних, соціальних та економічних проблем, вирішення яких необхідне для подальшого розвитку та прогресу.

Ключовими напрямками сталого розвитку є соціальний, екологічний, культурологічний та економічний. При цьому метою сталого розвитку є збалансування усіх зазначених аспектів з урахуванням існуючих між ними взаємозв'язків для забезпечення передумов для подальшої еволюції людства та його процвітання у майбутньому [49].

З огляду на значущість сталого розвитку для майбутнього, Організація Об'єднаних Націй (ООН) сформувала порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року, дотримуватися якого мають усі країни, які є членами цієї організації. Основою концепції ООН є сімнадцять цілей сталого розвитку, працювати над досягненням яких мають усі держави світу незалежно від їх економічного статусу. Ключовими цілями сталого розвитку є: подолання бідності, голоду, зміцнення здоров'я, якісна освіта, гендерна рівність, чиста вода та належні санітарні умови, відновлювальна енергія, гідна праця та економічне зростання, інновації та інфраструктура, скорочення нерівності, сталий розвиток міст та спільнот, відповідальне споживання, боротьба зі зміною клімату, збереження морських екосистем та

екосистем суші, мир та справедливість, партнерство заради стійкого розвитку [50].

Як видно з наведеного переліку, визначені ООН цілі є багатосторонніми і взаємозалежними, при цьому перелік інструментів, які можуть використовуватися для їх досягнення, є достатньо широким, таким чином для того, щоб розвиток світової економіки здійснювався на засадах сталості, необхідно поєднання зусиль усіх суб'єктів світового господарства – від приватних осіб до міжнародних організацій.

Частина цілей сталого розвитку пов'язана з вирішенням екологічних проблем та «озелененням» бізнесу, що обумовило поступове формування поняття «зелена» економіка, що охоплює діяльність приватних осіб, бізнес-структур, органів державної влади, міжнародних організацій, що базується на засадах та принципах еколого орієнтованого розвитку.

«Озеленення» економіки протягом останніх років перетворилося на глобальний тренд, якого зважаючи на його стратегічну спрямованість, дотримується усе більша кількість учасників. Сутність «зеленої» економіки полягає у підвищенні обізнаності про реальні екологічні проблеми світу, фактори, які їх посилюють, обґрунтуванні взаємозв'язку між заходами, націленими на розвиток, та станом планети і, як наслідок, пошук шляхів для забезпечення подальшого розвитку як мінімум без наслідків для екологічного стану планети, а як максимум – із забезпеченням позитивного впливу на нього [4, с. 9].

Говорячи про «зелену» економіку, необхідно брати до уваги, що для її розвитку необхідна взаємодія суб'єктів прийняття рішень та їх об'єднань (органів державної влади та міжнародних організацій), бізнесу та населення. Лише за умови залучення усіх цих сторін до вирішення глобальних проблем цей процес може бути успішним. Роль держави полягає у тому, щоб створити підґрунтя для розвитку «зеленої» економіки – забезпечити інформаційну підтримку процесу «озеленення», створити відповідні регуляторні акти, імплементувати відповідні функції у діяльність органів державної влади у

різних сферах, забезпечити дотримання нових норм бізнес-структурами та громадянами, створити систему додаткових стимулів для забезпечення безболісного переходу країни до нового формату розвитку, залучити міжнародних партнерів для обміну досвідом тощо. Без заходів, які здійснюватимуться на державному рівні, досягнення цілей сталого розвитку є неможливим, оскільки органи державного управління повинні виконувати функції координаторів тих процесів, які відбуваються у країні, а також забезпечувати їх синхронізацію з глобальними реформами, які у цьому напрямі реалізуються у світі [12, 14].

Роль бізнесу у процесі озеленення економіки полягає у першу чергу у тому, щоб реалізувати на практиці ті зміни, яких вимагає «зелена» парадигма розвитку: мова йде про використання екологічно орієнтованих технологій, оптимізацію використання природних ресурсів, у тому числі перехід до їх переробки та вторинного використання, використання на практиці інструментів врахування екологічних ризиків для уникнення їх негативного впливу на діяльність і, відповідно, зменшення вірогідності виникнення системних криз, пов'язаних з екологічними факторами тощо. Окрім цього, роль бізнесу у розвитку «зеленої» економіки надзвичайно важлива також з огляду концентрації у бізнес-структурах значної кількості фінансових ресурсів, частина яких (або через встановлені державою податки або як добровільні внески у відповідні фонди) може бути спрямована на проведення досліджень у напрямку вирішення глобальних екологічних проблем або ж просвітницьку діяльність. Сьогодні великий бізнес користується у світ авторитетом не меншим за офіційні структури, таким чином відповідний маркетинг великих міжнародних компаній, які працюють у споживчому сегменті, на рівні з аналогічними державними ініціативами в значній мірі сприятиме залученню населення до побудови «зеленої економіки» [18, 23].

Суспільство також є надзвичайно важливим суб'єктом «озеленення» сучасного господарства. Приватні особи, задоволення потреб яких є однією з цілей як бізнесу, так і держави, визначають успішність тих заходів та

ініціатив, які реалізуються ними [17, 19]. Відповідно лише за умови свідомого ставлення суспільства до споживання, розуміння ним важливості вирішення існуючих глобальних проблем, усвідомлення кожним членом суспільства власної відповідальності за стан планети можливим є досягнення визначених цілей сталого розвитку та перехід світового господарства до нового формату розвитку (рис. 1.1).

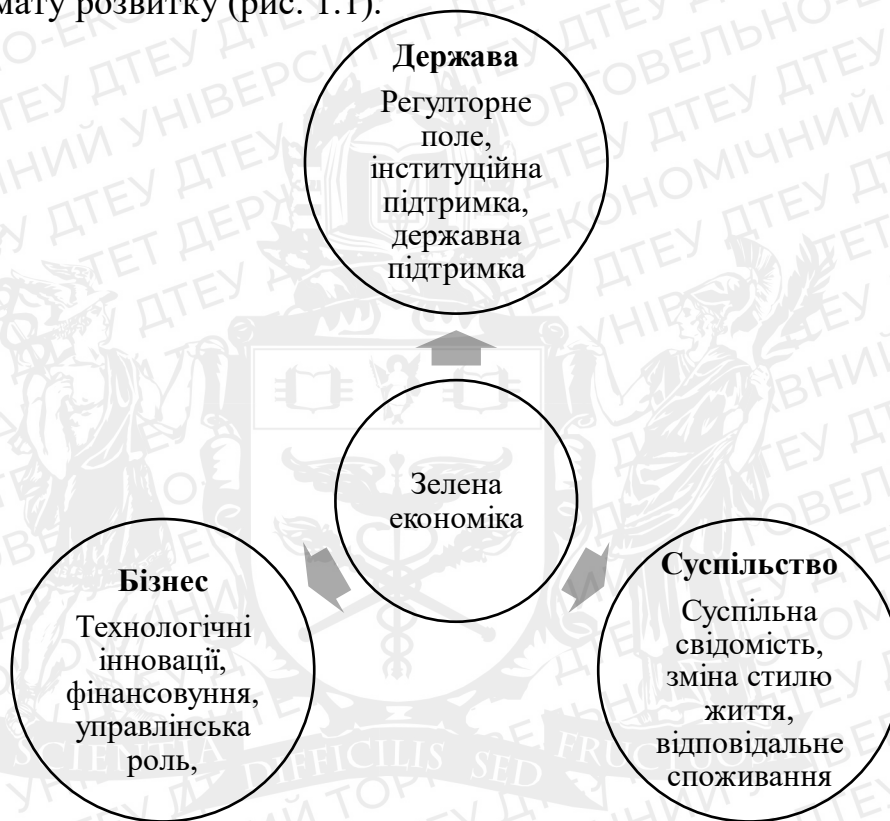

Рис. 1.1. Суб'єкти «зеленої» економіки та їх роль у її розвитку

Джерело: складено автором на основі [4, с. 16]

Важливість залучення до розвитку «зеленої» економіки суб'єктів різних рівнів підтверджується також методиками, які використовуються у світі для оцінки прогресу країн та регіонів у цьому напрямку. Одним з таких є Індекс «зеленого» зростання (Green Growth Index), для формування якого використовуються такі показники:

- ефективності та сталості використання ресурсів (енергоресурсів, води, земель та матеріалів);

- соціальної інклюзії (доступ до базових послуг та ресурсів, гендерний баланс, соціальна рівність та захист);
- захисту натурального капіталу (якість середовища, зменшення викидів в атмосферу, біорізноманіття та захист екосистем, культурна та соціальна цінність);
- можливостей для розвитку зеленої економіки (зелені інвестиції, зелена торгівля, зелене працевлаштування та зелені інновації) [47].

Як видно з представленого переліку індикаторів, за умови, якщо одна з розглянутих нами груп не долучатиметься до побудови «зеленої» економіки, досягнення поставлених цілей буде неможливим, таким чином важливо, щоб кожен учасник процесу не лише виконував ті функції, які покладаються безпосередньо на нього, але й стимулював інших суб'єктів до відповідних дій.

Розвиток зеленої економіки базується на низці принципів, дотримання яких сприяє пришвидшенню досягнення цілей сталого розвитку. Зазначені принципи передбачають концентрацію на людині, забезпечення справедливості, глобальний масштаб, націленість на ефективність, значущість управління [48].

Принцип концентрації на людині передбачає врахування у процесі «зеленого» розвитку потреб суспільства, унеможливлення нововведень заради нововведень, оцінку проектів та реформ не з позиції отримання переваг окремими суб'єктами, а з точки зору їх впливу на добробут (і не лише матеріальний) усього суспільства. В основу «зеленої» економіки закладено пріоритетність заходів, метою яких є збереження та розвиток природних систем, інфраструктури, знань та освіти, необхідних для процвітання всіх людей.

Принцип справедливості «зеленої» економіки пов'язаний з її інклюзивністю та недискримінаційністю. В умовах нової парадигми рішення мають прийматися таким чином, щоб забезпечити справедливий розподіл можливостей та результатів, зменшити нерівність між людьми, націями,

соціальними та етнічними групами. Зелена економіка орієнтована не на поточні переваги, а на довгострокову перспективу, і її метою є створення багатства та стійкості в інтересах майбутніх поколінь, а також вирішення нагальних поточних проблем.

Ще одним принципом, який у значній мірі корелює з аргументами, які було наведено вище стосовно необхідності участі суб'єктів різних рівнів у розвитку «зеленої» економіки, є глобальність масштабів. Зусилля однією країни або навіть групи держав щодо створення «зеленої» економіки будуть невдалими, оскільки на нинішньому етапі відкритості економік лише за умови акумулювання глобальних зусиль можливим є вирішення існуючих проблем.

Прекрасною ілюстрацією цього прикладу є нещодавня ситуація у світі, пов'язана з боротьбою з вірусом COVID-19. З огляду на інтенсивність міжнародної взаємодії та неможливість її повного припинення поширення вірусу відбувалося значними темпами, і наразі жодна країна не може захистити себе від нових спалахів інфекції (навіть в умовах вжиття ефективних заходів для боротьби з хворобою), оскільки інші країни не були настільки успішними у своїх діях. Аналогічною є ситуація і з «зеленим» розвитком – досягнення однієї країни можуть у значній мірі нівелюватися бездіяльністю її партнерів, що вказує на необхідність координації зусиль усіх учасників світової спільноти для досягнення поставлених цілей сталого розвитку.

Принцип ефективності та достатності пов'язаний орієнтацією «зеленої» економіки на підтримку сталого споживання та виробництва. Інклюзивна «зелена» економіка є низьковуглецевою, ресурсозберігаючою, різноманітною та замкненою. Вона охоплює нові моделі економічного розвитку, націлені на процвітання у планетарних межах. Основною концепцією «зеленої» економіки є обмеження споживання природних ресурсів, визначення «соціального мінімуму» споживання основних товарів

та послуг, необхідних для забезпечення добробуту, та недопущення несвідомого споживання.

Принцип належного управління «зеленої» економіки пов'язаний у першу чергу з необхідністю врахування не лише індивідуальних, але й загальних інтересів у процесі прийняття управлінських рішень. Для забезпечення досягнення цілей «зеленої» економіки, важливо, щоб існувала система стійких взаємозв'язків між суб'єктами управління як по горизонталі - між секторами, так і по вертикалі – між різними рівнями управління.

Зазначене вимагає тісного міжнародного співробітництва, а також прозорості, соціального діалогу та ініціативності державних, приватних та суспільних інститутів [29, 30, 32, 39, 44, 48].

Таким чином, зелена економіка – це сучасна парадигма розвитку, пов'язана з реалізацією цілей сталого розвитку шляхом поєднання зусиль держав, бізнесу та суспільства на засадах глобальності, цілеспрямованості, соціоцентричності та прозорості. Для ефективного функціонування «зеленої» економіки надзвичайно важливим є поєднання зусиль усіх суб'єктів, оскільки вирішення існуючих проблем та досягнення прогресу у майбутньому можливе за умови цілеспрямованого руху усіх учасників процесу в одному напрямку.

1.2. Сучасний стан та головні перешкоди для реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні

На Конференції ООН з довкілля та розвитку в Ріо-де-Жанейро у 1992 р., Україна підписала Декларацію з навколишнього середовища і розвитку та Порядок денний на XXI століття, задекларувавши свою відданість ідеям сталого розвитку [20]. Втім з огляду на велику кількість поточних проблем, які необхідно було вирішувати молодій державі, проблемам стратегічного характеру значна увага не приділялася. Окремі спроби запровадити хоча б на законодавчому рівні засади для сталого розвитку української економіки здійснювалися протягом останніх 30-ти років, проте до реальної зміни

парадигми розвитку української економіки вони не призвели. Окрім цього, відзначимо, що на наш погляд, навіть за умови прийняття необхідних для офіційного закріплення «зеленого» вектору нормативних правових актів, ефективність цього кроку в Україні буда б досить низькою, оскільки, як зазначалося раніше, для реального досягнення цілей сталого розвитку необхідно є взаємодія суспільства, бізнесу та держави, у той час як жодна з зазначених груп у перші роки незалежності до реалізації відповідних реформ готовою не була [21, 24].

Вважаємо, що однією з основних проблем, що гальмувала розвиток «зеленої» економіки в Україні, є успадкована з радянських часів філософія неощадливого споживання ресурсів, яка лише на нинішньому етапі починає поступатися місцем ідеям свідомого їх використання. У розвинутих країнах, де вартість природних ресурсів як для бізнесу, так і для споживачів завжди була високою, проблема неощадливого їх використання не є такою гострою, у той час як в Україні підвищення тарифів на ресурси викликає опір, у тому числі у контексті необхідності їх економії. У таких умовах впровадження засад «зеленої» економіки вимагає значної підготовчої роботи, яка має забезпечити усвідомлення суспільством та бізнесом важливості нової парадигми [25, 31].

Протягом останніх років ситуація в Україні істотно змінилася, що пов'язано, на нашу думку, з підвищенням ролі у суспільному, політичному та бізнес-житті країни нового покоління, вихованого в умовах широкого спектру можливостей переймати у розвинутих країн досвід та ідеї, на основі яких відбувається їх розвиток. Велика кількість українських студентів і навіть школярів навчається за кордоном, де з дитинства закладають умови економічного ресурсного споживання, в Україну приходить міжнародний бізнес, який має сформовану політику екологічної та соціальної відповідальності, якої повинні дотримуватися усі співробітники та партнери. Українські компанії також виходять на зарубіжні ринки, де вимоги до екологічності продукції та сталості процесів є достатньо високими.

Розвивається також міжнародна екологічна дипломатія, і усе більша кількість міжнародних договорів України містить положення, які пов'язані з розвитком «зеленої» економіки та сталим розвитком. У таких умовах сьогодні країна є готовою для інтеграції у міжнародний рух щодо «озеленення» економіки, тому саме останні роки можна, на нашу думку, вважати точкою відліку сталого розвитку [35, 45].

Водночас існування значної кількості надзвичайно гострих проблем – макроекономічна нестабільність, високий зовнішній борг, анексія Криму та наявність у складі країни тимчасово окупованих територій з високою вірогідністю подальшої ескалації військового конфлікту, значні втрати від пандемії COVID-19, політичні протиріччя тощо у значній мірі зменшують увагу до проблем «зеленого» розвитку, що гальмує досягнення значного прогресу України у зазначеній сфері.

Проблему суттєво посилює те що навіть у масштабах глобальної економіки наразі не сформовано універсальних підходів, які можна було б імплементувати в українську економіку, не витрачаючи ресурси на розробку власних ініціатив. У таких умовах будь-які спроби владних структур здійснювати кроки у напрямку «озеленення», у тому числі через брак відповідної інформації, можуть розглядатися як недоречні в умовах існування значної кількості нагальних проблем, що є додатковим фактором гальмування переходу України до нового формату розвитку.

Однією з основних проблем, що стримує розвиток «зеленої» економіки в Україні є відсутність чіткого розуміння її сутності і, відповідно, необхідної нормативно-правової бази, яка б дала визначення ключових понять, закріпила цілі та завдання України у цьому напрямку, дозволила б визначити функції окремих учасників економічної системи у досягненні цілей сталого розвитку та розвитку «зеленої» економіки, пріоритезувала заходи за їх значущістю та закріпила б часові рамки для їх реалізації. Документом, який за своїм змістом є найбільш наближеним до такої державної концепції, є

Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року від 28.02.2019 року № 2697-VIII [1].

Попри те, що зазначений документ концентрується здебільшого на екологічних проблемах, які мають місце в Україні, однією з закріплених у ньому цілей є «досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році» (Розділ II), таким чином саме його можна вважати основним нормативним актом, який регламентує розвиток «Зеленої» економіки в Україні.

У документі визначено ключові принципи державної екологічної політики - відкритості, підзвітності, гласності органів державної влади; участі громадськості у формуванні державної політики; дотримання екологічних прав громадян; заохочення до ведення екологічно відповідального бізнесу та екологічно свідомої поведінки громадян; запобігання екологічній шкоді; міжнародної співпраці та євроінтеграції, які у значній мірі відповідають розглянутим нами принципам «зеленої» економіки. Окрім цього, вважаємо, що перевагою цього документу є визначення стратегічних цілей та завдань України, якими, зокрема, є:

- формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;
- забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України;
- забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України;
- зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення;
- удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління [1].

Вважаємо, що задекларовані цілі у повній мірі відповідають поточній ситуації в Україні у сфері розвитку «зеленої» економіки. Зокрема,

першочерговим кроком, як ми зазначали, є саме зміна суспільної свідомості та формування передумов для прийняття усіма членами суспільства необхідності зміни парадигми споживання на екологічно орієнтовану. Розуміння суспільством необхідності зміни звичного стилю життя, усвідомлення невідворотності економного споживання ресурсів і усіх пов'язаних з цим економічних трансформацій є надзвичайно важливим не лише у контексті досягнення цілей сталого розвитку, але і для вирішення поточних економічних проблем України, які пов'язані у тому числі зі значним споживанням бізнесу природних ресурсів, вартість яких постійно зростає [38, 40, 41].

Окрім цього, важливо розуміти, що екологічні фактори сьогодні – це не абстрактні ризики, а реальні загрози, спроможні суттєво погіршити стан економіки, особливо якщо говорити про країни, які залежать від стану аграрного сектору. Зміни клімату призводять сьогодні до трансформації аграрних систем країн, що обумовлює додаткові витрати, які мають враховуватися як самими бізнес-структурами, так і державою при формуванні макроекономічних прогнозів. Окрім цього, кліматичні ризики стають важливим елементом фінансової системи, оскільки мають враховуватися також страховими компаніями та кредитними організаціями, що має бути відображено у тому числі у їх нормативних актах. У контексті забезпечення довгострокових перспектив екологічні ризики мають бути також враховані у процесі формування державної інвестиційної політики, оскільки в умовах диспропорційності повів «сталого» розвитку зростає загроза винесення у країни, відповідне законодавство яких недостатньо розвинуте, тих бізнесів, які не відповідають екологічним стандартам у материнських державах. Важливим завданням України на сучасному етапі є недопущення такого сценарію, що також знайшло відображення у цілях, представлених у прийнятому документі [42, 43, 46].

Ще однією проблемою, яка гальмує розвиток в Україні «зеленої» економіки є власне технічна, пов'язана з застарілістю інфраструктури та

високою вартістю переходу до сучасних технологій, які дозволять знизити втрати ресурсів у процесі їх розподілу, а також збільшити частку використання відновлюваних джерел [11]. Вирішення зазначеної проблеми вимагає значного фінансування, пошук джерел для якого можливий лише за умови зміни парадигми сприйняття суспільством та бізнесом «зелених» ідей.

Не можна сказати, що в Україні не реалізуються заходи, націлені на формування «зеленої» економіки. Аналіз сайтів державних органів вказує, що за останні роки їх дії у цьому напрямку активізувалися. Водночас проблемою, на нашу думку, є розпорошеність зусиль різних інститутів, спрямування їх дій не на досягнення глобальних цілей а у першу чергу на вирішення проблем у конкретній сфері, що може у перспективі привести до загострення протиріч через відсутність горизонтальної взаємодії.

Значну роль у розвитку зеленої економіки в Україні відіграють міжнародні партнери, які надають значну підтримку у реалізації окремих ініціатив. Мова йде як про просвітницьку роботу, так і про проведення досліджень, які сприяють формуванню методик оцінки «зелених» ризиків та виявленню впливу відповідних факторів на економіку країни, а також реалізації проектів, спрямованих на імплементацію «зелених» ініціатив. Водночас значною проблемою для країни, попри можливість залучення іноземного досвіду, залишається відсутність фінансових можливостей для стимулювання переходу бізнесу до нових умов функціонування [6, 22].

Державна підтримка є одним з надзвичайно значущих інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки. Мова йде у першу чергу про податкові пільги або субсидування «зелених» ініціатив, участь держави у реалізації спільних з підприємствами проектів, надання пільгових державних кредитів тощо. З огляду на складну поточну ситуації у державі реалізація цього формату стимулювання розвитку «зеленої» економіки надзвичайно ускладнюється, що істотно обмежує можливості держави впливати на перебіг процесу екологізації. Втім, відзначимо, що навіть визначення курсу країни у

цьому напрямку та встановлення чітких регуляторних норм у теперішніх умовах матиме надзвичайно високу значущість для держави [2, 3, 7, 8].

Узагальнюючи результати здійсненого аналізу, нами було сформовано матрицю SWOT-аналізу розвитку «зеленої» економіки України (табл. 1.1). Дані таблиці свідчать про те, що сьогодні зовнішні загрози та внутрішні перешкоди превалюють над сильними сторонами та можливостями для України, пов'язаними з зовнішнім середовищем. Водночас за умови правильного використання наявних сильних сторін держава матиме можливість крок за кроком реалізувати необхідні для реалізації цілей сталого розвитку заходи та ініціативи.

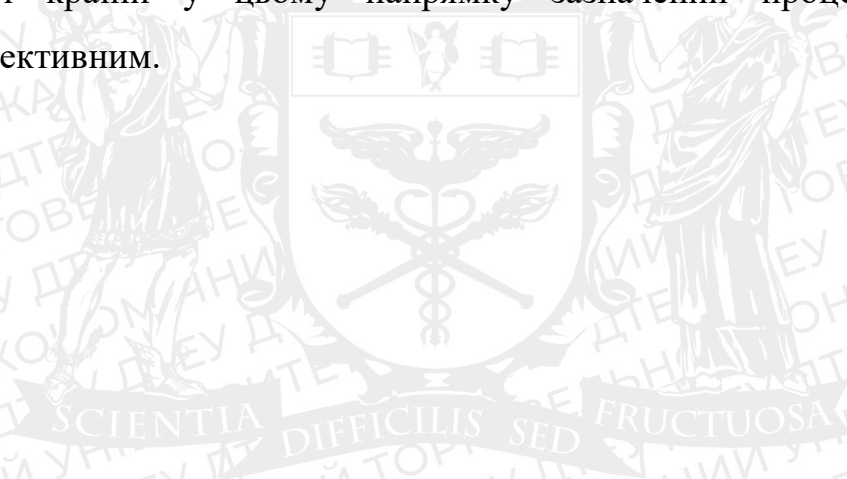
Таблиця 1.1

SWOT-аналіз розвитку «зеленої» економіки в Україні

	<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
Внутрішні	<ul style="list-style-type: none"> - значний інтерес до концепції сталого розвитку та зеленої економіки з боку молоді; - наявність кваліфікованих галузевих експертів, спроможних імплементувати у практичну діяльність «зелені» ініціативи; - підвищення уваги протягом останніх років уваги до зеленої економіки з боку державних органів 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність нормативно-правової бази, на якій базувалася б «зелена» економіка в Україні; - брак фінансових ресурсів для стимулювання переходу бізнес-структур до сталого розвитку; - опір частини населення необхідності економного споживання природних ресурсів.
	<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
Зовнішні	<ul style="list-style-type: none"> - можливості залучення міжнародної допомоги для розвитку «зеленої» економіки; - існування міжнародної інфраструктури реалізації «зелених» ініціатив; - посилення позицій на міжнародних ринках тих бізнес-структур України, які можуть працювати з врахуванням принципів сталого розвитку; - покращення рівня життя населення та вирішення гострих екологічних та соціальних проблем в Україні та світі. 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність однозначного визначення поняття «зелена» економіка, сталий розвиток, які могли б бути покладені в основу національної концепції без ризиків неправильного тлумачення; - подальше посилення диспропорції через активне впровадження «зелених» ініціатив у розвинутих країнах без належної уваги до них в Україні; - зниження рівня міжнародної конкурентоспроможності тих компаній, які неспроможні відповідати вимогам «зеленої» економіки

Джерело: сформовано автором

Отже, Україна знаходиться сьогодні на початковому етапі розвитку «зеленої» економіки, проте протягом останніх років прогрес країни є надзвичайно значним, що пов'язано з посиленням інтересу окремих органів державної влади та бізнес структур до розвитку міжнародного співробітництва, яке у нинішніх умовах усе частіше реалізується із дотриманням «зелених» принципів. Окрім цього посилення ролі у суспільстві молодшого покоління, більш чутливого до прогресивних ідей, також посилює потенціал «зеленого» розвитку України. Усе зазначене дозволяє стверджувати, що попри існування значних перешкод, «зелена» економіка в Україні у майбутньому активно розвиватиметься, і за умови цілеспрямованої діяльності країни у цьому напрямку зазначений процес може бути високоефективним.

РОЗДІЛ 2

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ

2.1. Удосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні

Одним з перших заходів, що має бути реалізовано в Україні, є формування та законодавче закріплення верхньорівневого документу (стратегії або концепції) сталого розвитку, що визнаватиме цілі та завдання країни у переході до нової парадигми.

Цей документ повинен чітко визначити, яких цілей хоче досягнути держава у довгостроковій та середньостроковій перспективі, які короткострокові цілі на цьому шляху, і які заходи повинні бути реалізовані для їх досягнення.

При розробці відповідного документу важливо брати до уваги особливості України: вона не належить до держав, де уже сформовані необхідні передумови для масштабних перетворень, фінансові ресурси для глобальних проектів також відсутні. Таким чином цілі, які будуть визначені у документі, та строки їх реалізації, повинні бути реальними.

Для формування загальної концепції сталого розвитку важливо розуміти цілі та завдання різних учасників економічної системи. У першу чергу, відповідний аналіз повинні провести органи державної влади за різними галузями економіки, при чому результати такого аналізу не повинні включати лише позицію держави, а навпаки повинні враховувати також інтереси суспільства та бізнесу [5, 9, 10].

Розуміння того, які основні проблеми у сфері енергетики, сільського господарства, промисловості, освіти, фінансів треба вирішити як з позиції споживачів відповідних товарів та послуг, так і з точки зору учасників відповідних ринків та їх регуляторів, дасть можливість виявити ті завдання, які протирічать одне одному, і ті, які можна вирішити шляхом реалізації

одних і тих самих заходів. Комплексне розуміння ситуації дасть змогу уникнення дій, які можуть у кінцевому результаті погіршити ситуацію, а також тих, які дублюватимуться та реалізація яких призведе до збільшення видатків держави [13, 16].

На основі узагальнення інформації мають бути реалізовані два важливі заходи:

- формування єдиного верхньорівневого документу, на якому базуватимуться регуляторні акти інших державних органів;
- окреслення повноважень окремих державних інституцій у сфері «зеленої» економіки.

Однією з проблем, що гальмує розвиток зеленої економіки в Україні, є відсутність у суб'єктів прийняття рішень відповідних повноважень для реалізації заходів у напрямку сталого розвитку. І навіть якщо відповідні заходи реалізуються, то питання меж, у яких відповідна діяльність може здійснюватися тим чи іншим органом, залишається відкритим [13, 28].

Окрім цього, сьогодні «озеленення» – добровільний напрям діяльності більшості державних інститутів, таким чином відсутні контроль за тими заходами, які реалізуються у цьому напрямку. Водночас для досягнення реальних результатів цей процес повинен бути регламентованим, і відповідна діяльність повинна відбуватися не стихійно, а на основі чіткого плану, який передбачає послідовне виконання завдань, націлених на досягнення чітко визначеної кінцевої мети [26, 27].

На цьому етапі у нормативно-правові акти, які регламентують діяльність органів державної влади, будуть внесені відповідні зміни, які до числа функцій, покладених на відповідні інституції, додаватимуть ті, що пов'язані безпосередньо з «озелененням» відповідної галузі. Цей процес на практиці може виявитися достатньо тривалим, оскільки він може призвести до виявлення так званих «сірих» зон між різними інституціями (наприклад – Міністерство фінансів України та Національний банк України, Міністерство аграрної політики та продовольства України та Міністерство захисту

довкілля та природних ресурсів України тощо), розподіл повноважень у межах яких необхідно буде обговорити у двосторонньому порядку.

У межах відповідних повноважень та з врахуванням верхньорівневого документу кожна державні інституція повинна буде сформулювати власний документ (на наш погляд, оптимальним у даному випадку буде щось на кшталт дорожньої карти), у якій буде конкретизовано заходи, які необхідно буде реалізувати для досягнення цілей та завдань, віднесених до його компетенції сформованою стратегією (концепцією).

У робочій карті повинні будуть визначатися завдання, які стосуватимуться як трансформації самої інституції, так і змін умов роботи на відповідному ринку для бізнесу та/або умов для споживачів відповідних товарів та послуг [36, 37].

Важливо, щоб усі завдання, які будуть представлені у документах, були чітко прописані, і, як у попередньому випадку, мали реальні строки для виконання. Також зауважимо, що навіть за умови нагальності того чи іншого заходу, перед встановленням строку важливо оцінити реальний час, необхідний для його виконання з врахуванням сучасного стану економіки та рівня складності проблеми. При формуванні «зеленої» економіки важливо відійти від існуючої практики представлення ситуації кращою, ніж вона насправді є, оскільки досягнення прогресу можливе лише за умови врахування цілеспрямованого покрокового вирішення усіх проблемних питань.

Третім рівнем формування нормативної бази для розвитку «зеленої» економіки в Україні має стати розробка у середині організації відповідних планів, які визначатимуть розподіл відповідальності у межах структурних підрозділів, конкретні кроки, які сприятимуть досягненню цих заходів та строки виконання кожного з них, інструменти мотивування співробітників, залучених у відповідну роботу тощо.

Існування детальних планів у середині організації є, на нашу думку, не менш важливим, аніж формування документу глобального рівня, оскільки

якщо останній дає чітке усвідомлення того, куди країна має прийти, реалізувавши відповідні реформи, останній дозволяє визначити, як це зробити, і хто несе відповідальність за виконання кожного кроку, сукупність яких у перспективі призведе до прогресу держави у цій сфері.

Окремим елементом планів, які будуть розроблятися на рівні окремих інституцій, є обґрунтування можливостей отримання міжнародної технічної допомоги для реалізації поставлених цілей. Ці питання повинні обговорюватися як на етапі формування галузевих дорожніх карт (оскільки відповідні проекти можуть покривати заходи, які будуть належати до компетенції різних відомств), так і при формуванні планів у межах організації (з більш детальним визначенням того, які саме партнери можуть надати сприяння у процесі реалізації того чи іншого заходу). Найбільш ефективними інструментами технічної допомоги у даному випадку можуть стати експертні консультації щодо розробки регулятивних практик, вивчення іноземного досвіду), проведення опитувань, фінансування просвітницьких проектів та соціальної реклами. Як зазначалося раніше, формування відповідного підґрунтя для належного сприйняття суспільством прогресивних ідей сталого розвитку є надзвичайно важливим, тому відповідні заходи не повинні розглядатися як другорядні – навпаки, у нинішніх умовах їм має приділятися значна увага [33, 34].

На наш погляд, процес відповідної трансформації нормативно-правової бази України може зайняти за сприятливих обставин та стабілізації політичної ситуації від 3-х до 5-ти років. Це пов'язано з тим, що, попри важливість ідей сталого розвитку, концентрація на них не повинна призвести до зміни фокусу з не менш важливих поточних завдань. Формування окремого органу, який буде здійснювати відповідну роботу, також недоцільне, що пов'язано як з відсутністю джерел для додаткового фінансування його роботи, так і зі збереженням необхідності активного залучення профільних органів державної влади до формування заходів у конкретних сферах. Водночас перехід до нової концепції розвитку – навіть

попри те, що цю тему не можна назвати абсолютно новою, – це відхилення від звичного перебігу процесів, для адаптації до якої потрібен час. Таким чином, організація продуктивної роботи над стратегією сталого розвитку України вимагатиме близько 3 місяців (мова йде про делегування представників органів влади до відповідних робочих груп, збір ними інформації, формування власної позиції), ще близько 6-9 місяців за оптимістичним прогнозом може тривати формування проекту відповідного закону.

Зважаючи на значущість документу, важливим буде його суспільне обговорення, що також може зайняти від трьох до шести місяців. Таким чином, враховуючи процедуру ухвалення законів, очікувати на його прийняття можна за реалістичним сценарієм у 2024 році.

Після цього близько року потрібно буде відповідним органам державної влади для формування середньострокових дорожніх карт та їх затвердження. При цьому вважаємо, що формування зазначених документів має відбуватися паралельно з розробкою внутрішніх планів виконання відповідних заходів, що сприятиме оптимізації процесу.

Важливо передбачити у тих нормативних документах, які будуть публічними (Стратегія сталого розвитку та галузеві дорожні карти) обов'язок звітування учасників процесу за виконання ними відповідних заходів для забезпечення контролю за процесом трансформації. Іміджевий аспект діяльності сьогодні є надзвичайно важливим як для державних структур, так і для бізнесу, таким чином необхідність виносити на загальне обговорення свої дії може стати інструментом стимулювання для більш сумлінного виконання ними своїх завдань. Таким чином, узагальнюючи викладене, доходимо висновку, що вдосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки України має відбуватися у кілька етапів: на першому має бути розроблено стратегію сталого розвитку (або інший документ, який на верхньому рівні визначатиме дії усіх суб'єктів у цьому напрямку), на другому етапі має відбуватися формування дорожньої карти на галузевому

рівні, на третьому – короткострокових планів заходів для кожного з органів державного управління (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Механізм удосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні

Джерело: складено автором

Сформований нами механізм сприятиме поступовому переходу вітчизняної економіки до «зеленої» парадигми, базуватиметься на існуючій інституційній структурі та враховуватиме основні цілі та завдання, сильні та слабкі сторони української економіки. Водночас він враховуватиме можливості залучення іноземного досвіду, який буде адаптовано до умов в Україні.

2.2. Реалізація стратегічних проектів міжнародного економічного співробітництва у сфері сталого та «зеленого» розвитку України

Як зазначалося раніше, сталий розвиток та формування «зеленої» економіки в Україні неможливі без міжнародного співробітництва та допомоги тих зарубіжних партнерів, які досягли на цьому шляху значних успіхів. При цьому надзвичайно важливо, щоб міжнародні проекти чітко відповідали цілям України на певному етапі реалізації нею зелених ініціатив, оскільки лише у таких умовах може бути досягнутий максимальний ефект від залучення допомоги від зарубіжних партнерів.

На основі аналізу публікацій міжнародних організацій, присвячених питанням розвитку «зеленої» економіки нами було визначено 6 стратегічних стадій переходу країни до парадигми сталого розвитку: підвищення рівня розуміння сутності «зеленої» економіки у державі, «зовнішній» тиск, тобто включення «зелених» умов до порядку денного міжнародного співробітництва, впровадження практичних змін у діяльності органів державного управління, бізнес-структур, державному управлінні, залучення «зелених» інвестицій», зміна філософії та поведінки розвитку, досягнення попередніх цілей та їх перегляд (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Стратегічні етапи «зеленого» розвитку економіки України

Джерело: [48]

З огляду на поточний рівень «озеленення» економіки України, важливо, щоб трансформація економіки відбувалася у певній послідовності, і реалізація міжнародних проектів сприяла успішному перебігу кожного з етапів та пришвидшувала перехід до наступного.

Першим стратегічно важливим етапом сталого розвитку України має стати підвищення обізнаності суспільства та бізнесу про переваги сталого розвитку, його важливість для наступних поколінь та свідомий вибір Україною цього напрямку розвитку.

Важливими завданнями на цьому етапі є інтеграція нової парадигми у систему дошкільної та шкільної та вищої освіти, а також проведення відповідних просвітницьких заходів для старшого покоління, реалізація роз'яснювальної роботи для бізнесу (як шляхом проведення відповідних семінарів, конференцій, майстер-класів, так і через друк відповідних буклетів). Метою цього етапу є роз'яснити переваги нового підходу, чітко визначити для учасників економічної системи їх нові обов'язки та роз'яснити, яка відповідальність за їх невиконання, а також сприяти подоланню опору змінам. Роль міжнародних партнерів на цьому етапі може бути дуже значною. Окремі країни, у тому числі наші постійні партнери – Польща, країни Балтії, уже пройшли цей шлях, тому можуть поділитися своїм досвідом та вказати, які напрямки є найбільш сенситивним і яким чином можна уникнути за ними відповідних проблем. Також проекти міжнародної технічної допомоги можуть здійснити фінансування окремих просвітницьких заходів чи друку необхідної літератури, що істотно сприятиме підвищенню рівня обізнаності суспільства і бізнесу з питань «зеленої» економіки. Представники міжнародних організацій також можуть сприяти поширенню ідеї «озеленення» української економіки шляхом популяризації цієї ідеї у своїх публікаціях, виступах та документах [9, 10, 15].

Наступним стратегічним напрямком, на якому надзвичайно важливою є співпраця з міжнародними партнерами, є встановлення ними умов у сфері сталого розвитку для розвитку дво- та багатостороннього співробітництва.

Сьогодні для України взаємодія із зарубіжними державними та приватними партнерами є надзвичайно важливою. Водночас, посилення уваги до проблем сталого розвитку іноземними країнами є фактором реальної трансформації України у цьому напрямку. Для виконання міжнародних зобов'язань держава вносить зміни до нормативно-правових актів (хоча такі зміни носять несистемний характер, втім заперечувати прогрес у цьому напрямку неможливо), у той час як підприємства для забезпечення високого рівня конкурентоспроможності на зовнішніх ринках активно адаптують свої процеси до законодавчих вимог тих країн, які просунулися у питаннях сталого економічного розвитку значно далі за Україну [7, 9, 19].

Важливим міжнародне співробітництво буде для України і на етапі впровадження практичних змін, націлених на «озеленення» економіки. Сучасні екологічні рішення (технології, математичні моделі оцінки ризиків тощо) уже функціонують у зарубіжних країнах і на час готовності держави до їх практичного застосування їх кількість істотно зростає. Україна за ефективної взаємодії з зарубіжними партнерами матиме можливість отримати як платний, так і безоплатний доступ до них, що сприятиме істотному скороченню часу та витрат на «озеленення» окремих галузей [26].

Важливою міжнародна співпраця для України буде також на етапі залучення «зелених» інвестицій. Проекти, які базуються на засадах сталої економіки, зазвичай є довгостроковими, у той час як українські компанії через нестійкий фінансовий стан орієнтовані на реалізацію тих бізнес-ідей, які можуть принести високі прибутки у короткостроковій перспективі. Окрім того, інвестиційні ресурси українського бізнесу обмежені, таким чином для розвитку еколого орієнтованої економіки критично важливим для України буде залучення «зелених» інвестицій з-за кордону. Відповідно на цьому етапі розвитку сталої економіки у нашій державі відбудеться зменшення рівня значущості міжнародного співробітництва на державному рівні з його переходом у площину бізнесу [4, 33, 34].

Наступний етап розвитку сталої економіки передбачає тотальну зміну поведінки усіх суб'єктів і повний перехід до дотримання принципів сталого розвитку Україною. На цьому етапі значущість міжнародного співробітництва у цій сфері залишатиметься значною, проте уже не у контексті сприяння інтеграції Україною у ці процеси, а у напрямку спільного з міжнародними партнерами пошуку країною шляхів вирішення існуючих проблем та забезпечення добробуту майбутніх поколінь [13, 35].

Відзначимо, що Україна попри значне відставання від розвинутих країн, у цілому не є країною-аутсайдером у сфері сталого розвитку, про що свідчать її позиції у міжнародному рейтингу (наразі країна посідає 30-те місце у Європі зі значенням індексу 50,87, що відповідає середньому рівню екологічного зростання) (додаток А). Таким чином після переходу до 5-го етапу сталого розвитку, країна може активно брати участь у міжнародних проектах, націлених на розвиток «зеленої» економіки у інших державах, де сьогодні відповідним питанням належна увага не приділяється.

З огляду на те, що досягнення цілей сталого розвитку можливе лише за умови активізації співпраці усіх країн світу, зміна ролі держави у цьому процесі позитивно позначиться на формування «зеленої» економіки у глобальних масштабах. Окрім цього відзначимо, що за досягнення Україною поставлених цілей, її досвід буде надзвичайно цікавим для вивчення, зважаючи на те, що старт «зеленої» трансформації держави припав на надзвичайно складний період, що характеризується великою кількістю серйозних проблем, вирішення яких є пріоритетним.

Останній етап переходу до «зеленої» економіки є досягнення поставлених цілей та забезпечення функціонування економіки на засадах сталого розвитку. Втім, вважаємо цей етап недосяжним у повній мірі, оскільки, на жаль, попри зусилля, які впроваджуються на нинішньому етапі державами світу, постійно виникають нові глобальні виклики, механізмів реагування на які наразі не існує [13, 27]. Таким чином, шостий етап можна вважати проміжним, який знаменує перегляд існуючих цілей сталого

розвитку у контексті його актуалізації відповідно до поточних питань глобального порядку денного. Зазначений етап можливий лише в умовах ефективного та динамічного міжнародного співробітництва, таким чином підтверджуючи важливість співробітництва між країнами у контексті вирішення глобальних проблем на постійній основі (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Роль міжнародної співпраці у реалізації стратегічних кроків формування «зеленої» економіки України

Стратегічний етап	Формат міжнародного співробітництва
Формування «зеленої» суспільної свідомості	Вивчення зарубіжного досвіду, залучення міжнародних експертів до просвітницької діяльності, популяризація «зеленого» курсу України у міжнародних публікаціях, залучення проектів технічної допомоги до фінансування заходів, націлених на популяризацію сталого розвитку за «зелених» ініціатив
Посилення зовнішнього «тиску»	Формування міжнародних домовленостей (на рівні держави) або бізнес-структур з врахуванням принципів, цілей та завдань сталого розвитку, що виступатиме каталізатором відповідних реформ в Україні
Практичні зміни технологій та засад діяльності	Залучення з-за кордону перевірених часом технологій, управлінських рішень, імплементація в українське законодавство нормативно-правових норм, які довели свою ефективність
Залучення «зелених» інвестицій	Розвиток «зеленого» бізнесу можливий лише за умови залучення іноземних інвестицій, оскільки український бізнес не має достатніх фінансових можливостей для самостійного фінансування значної кількості «зелених» проектів
Зміна суспільної філософії	Надання Україною допомоги країнам, які є менш успішними на шляху «зеленої» трансформації, подальше вивчення зарубіжного досвіду для імплементації найкращих практик
Перегляд існуючих цілей	Вивчення актуальних міжнародних досліджень для виявлення напрямів подальшого розвитку «зеленої» парадигми

Джерело: складено автором

Здійснений аналіз вказує на виключне значення міжнародної взаємодії на кожному з стратегічних етапів розвитку в Україні зеленої економіки.

Отже, розвиток міжнародного співробітництва та реалізація спільних з зарубіжними партнерами ініціатив у сфері розвитку «зеленої» економіки сприятиме пришвидшенню проходження Україною розглянутих нами стратегічних етапів, що вказує на необхідність активізації зусиль у розширенні мережі зарубіжних контрагентів за досліджуванним напрямком.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження, проведене у роботі, дозволило дійти низки висновків.

1. Сталий розвиток є концепцією, сутність якої полягає у задоволенні потреб сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби. Ключовими напрямками сталого розвитку є соціальний, екологічний, культурологічний та економічний. При цьому метою сталого розвитку є збалансування усіх зазначених аспектів з урахуванням існуючих між ними взаємозв'язків для забезпечення передумов для подальшої еволюції людства та його процвітання у майбутньому.

Поняття «зелена» економіка, що є елементом парадигми сталого розвитку, охоплює діяльність приватних осіб, бізнес-структур, органів державної влади, міжнародних організацій, що базується на засадах та принципах еколого орієнтованого розвитку.

Для розвитку зеленої економіки необхідна взаємодія суб'єктів прийняття рішень та їх об'єднань (органів державної влади та міжнародних організацій), бізнесу та населення. Лише за умови залучення усіх цих сторін до вирішення глобальних проблем цей процес може бути успішним.

Розвиток зеленої економіки базується на низці принципів, дотримання яких сприяє пришвидшенню досягнення цілей сталого розвитку. Зазначені принципи передбачають концентрацію на людині, забезпечення справедливості, глобальний масштаб, націленість на ефективність, значущість управління.

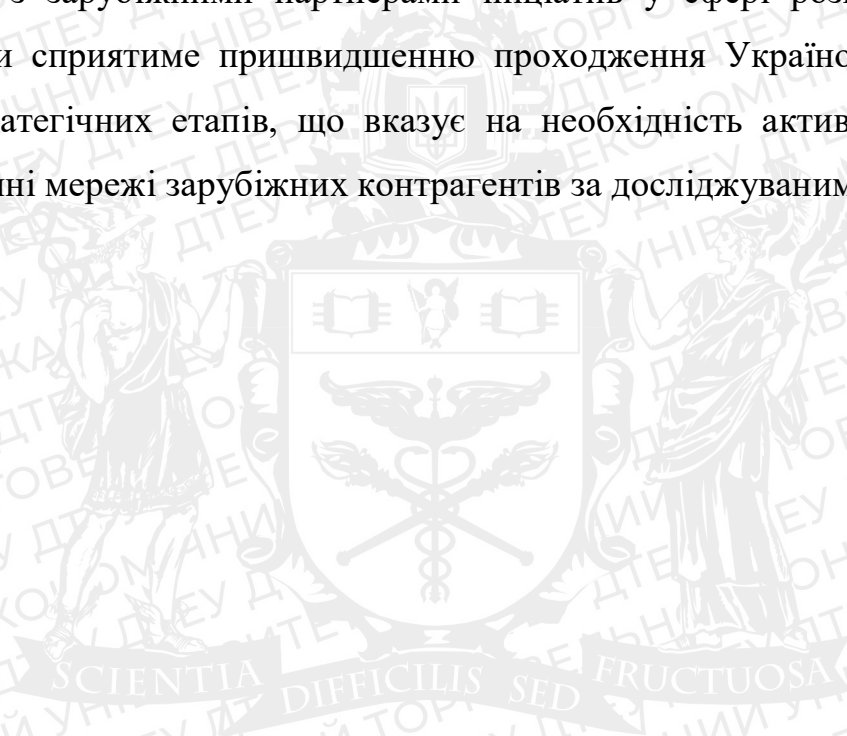
2. Україна знаходиться сьогодні на початковому етапі розвитку «зеленої» економіки, проте протягом останніх років прогрес країни є надзвичайно значним, що пов'язано з посиленням інтересу окремих органів державної влади та бізнес структур до розвитку міжнародного співробітництва, яке у нинішніх умовах усе частіше реалізується із дотриманням «зелених» принципів. Окрім цього посилення ролі у суспільстві

молодшого покоління, більш чутливого до прогресивних ідей, також посилило потенціал «зеленого» розвитку України. Усе зазначене дозволяє стверджувати, що попри існування значних перешкод, «зелена» економіка в Україні у майбутньому активно розвиватиметься, і за умови цілеспрямованої діяльності країни у цьому напрямку зазначений процес може бути високоефективним. Документом, який за своїм змістом є найбільш наближеним до такої державної концепції, є Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року від 28.02.2019 року № 2697-VIII. Попри те, що зазначений документ концентрується здебільшого на екологічних проблемах, які мають місце в Україні, однією з закріплених у ньому цілей є «досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році» (Розділ II), таким чином саме його можна вважати основним нормативним актом, який регламентує розвиток «Зеленої» економіки в Україні.

3. Задля стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні необхідним є формування стратегії сталого розвитку, що визначатиме довгострокові цілі країни у сфері «озеленення» економіки, розробка галузевих дорожніх карт «озеленення» з визначенням середньострокових цілей, індикаторів їх досягнення та відповідальних органів державної влади та планів заходів у рамках окремих органів державної влади із визначенням короткострокових завдань, термінів їх реалізації, відповідальних підрозділів. Зазначене має відбуватися на засадах прозорості, вчасності та підконтрольності з розширенням повноважень органів влади, усуненням «сірих» зон відповідальності різних державних інститутів та фіксацією зелених повноважень у документах, які регламентують функції органів державної влади.

4. Нами було визначено 6 стратегічних стадій переходу країни до парадигми сталого розвитку: підвищення рівня розуміння сутності «зеленої» економіки у державі, «зовнішній» тиск, тобто включення «зелених» умов до

порядку денного міжнародного співробітництва, впровадження практичних змін у діяльності органів державного управління, бізнес-структур, державному управлінні, залучення «зелених» інвестицій», зміна філософії та поведінки розвитку, досягнення попередніх цілей та їх перегляд. Здійснений аналіз вказує на виключне значення міжнародної взаємодії на кожному з стратегічних етапів розвитку в Україні зеленої економіки, оскільки реалізація спільних з зарубіжними партнерами ініціатив у сфері розвитку «зеленої» економіки сприятиме пришвидшенню проходження Україною розглянутих нами стратегічних етапів, що вказує на необхідність активізації зусиль у розширенні мережі зарубіжних контрагентів за досліджуваним напрямком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> (дата звернення: 14.01.2022).
2. «Зелена» економіка – економіка майбутнього. URL: http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/all_files/references/201504/vtdo_ro_3.pdf (дата звернення: 15.01.2022).
3. «Зелена» економіка: від глобальної концепції до реалій місцевого самоврядування. URL: <http://www.gs.dp.ua/language/uk/1896-2> (дата звернення: 15.01.2022).
4. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf (дата звернення: 04.01.2022).
5. Авраменко Н. Л., Желібо Є. П., Казимир М. М. Сталий розвиток України в умовах євроінтеграції. екогенно-екологічна безпека України : стан та перспективи розвитку : матер. VII Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. до 75-річчя від дня народження д.х.н. професора Желібо Євгена Петровича, м. Ірпінь, 13-20 листопада 2017 р.: в 2 ч. Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2017. – Ч. 1. – С. 10–20. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/handle/doc/1864> (дата звернення: 16.01.2022).
6. Бондар О. І., Галушкіна Т. П., Унгурян П. Я. «Зелена» економіка як підґрунтя екологізації місцевого розвитку. URL: <https://oldiplus.ua/ekologiya/%C2%ABzelena%C2%BB-ekonomika-yak-pidgruntua-ekologizaciyi-miscevogo-rozvytku/> (дата звернення: 15.01.2022).
7. Боровий А. І. Сталий розвиток підприємництва: етапи та інструменти впровадження. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. №51. URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/153504> (дата звернення: 16.01.2022).

8. Боровик Ю. Т., Єлагін Ю. В., Полякова О. М. «Зелена економіка»: сутність, принципи, перспективи для України. *Економіка та управління національним господарством*. 2020. № 69. URL: <http://btie.kart.edu.ua/article/view/200551> (дата звернення: 16.01.2022).
9. Буринська О. І. Еволюція концепції сталого розвитку як головної парадигми нового тисячоліття. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. №7. Частина 1. С. 57-59. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/7_1_2016ua/16.pdf (дата звернення: 16.01.2022).
10. Васильчук І. П., Соколов А. О. Інвестиції бізнесу у сталий розвиток: кращі практики вітчизняних компаній. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 46-52. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7281&i=6> (дата звернення: 16.01.2022).
11. Відродження Фенікса: Підтримка українського «зеленого курсу» в постпандемічному світі для стрімкого руху вперед. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/blog/727385.html> (дата звернення: 14.01.2022).
12. Гарлицька Д. А. Побудова зеленої економіки – основна складова європейської інтеграції України. *Економічний аналіз*. 2017. Том 27. № 2. С. 15-19. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/1348/1082> (дата звернення: 02.01.2022).
13. Глобальні цілі сталого розвитку. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs> (дата звернення: 17.01.2022).
14. Горянська Т. В. «Зелена економіка» як чинник розвитку зовнішньоторговельних відносин. URL: <https://economy.kpi.ua/uk/node/643> (дата звернення: 02.01.2022).
15. Гречко А. В. Волок О. Сутність категорії «сталий розвиток». *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2018. №22. URL: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/135130> (дата звернення: 18.01.2022).

16. Гречко А. В. Передумови сталого розвитку регіонів України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. №4 (16). URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/205681/205582> (дата звернення: 17.01.2022).
17. Грицюк Т. І., Василенко Т. В. Стратегічні пріоритети розвитку «зеленої економіки» в країнах світу. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3081> (дата звернення: 06.01.2022).
18. Гура А. О., Гущан Т. Г. Зелена економіка: сутність, чинники та перспективи розвитку в Україні. *Збірник наукових праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди «Економіка»*. 2017. №17. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/economics/article/view/256> (дата звернення: 03.01.2022).
19. Дем'яненко Т. І. Сталий розвиток вітчизняних підприємств в сучасних економічних умовах. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. № 2. С. 185 – 188. URL: http://www.econ.vernadskeyournals.in.ua/journals/2020/31_70_2/31_70_2_1/32.pdf (дата звернення: 06.01.2022).
20. Зелена економіка в Україні: правові аспекти і перспективи. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/green-economy/> (дата звернення: 11.01.2022).
21. Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: міжнародний та національний вимір. URL: <http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Gritsayenko-Mikola-tezi-2020.pdf> (дата звернення: 12.01.2022).
22. Зелена економіка: зростання економічних показників, зниження екологічних ризиків. URL: <http://agrovolyn.gov.ua/news/zelena-ekonomika-zrostannya-ekonomichnih-pokaznikiv-znizhennya-ekologichnih-rizikiv-foto> (дата звернення: 15.01.2022).
23. Зелена економіка: як досягти балансу. URL: <https://ecology-ua.com/news/zelena-ekonomika-yak-dosyagty-balansu> (дата звернення: 05.01.2022).

24. Каткова Н. В., Мурашко І. С. Алгоритм реалізації механізму сталого розвитку підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. №2. С. 271–276. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2019&abstract=2019_2_0_271_276 (дата звернення: 12.01.2022).
25. Квач Я. П., Фірсова К. В., Борисов О. Г. «Зелена економіка»: можливості для України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №6. С. 52-56. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/12.pdf> (дата звернення: 13.01.2022).
26. Кравченко М. О. Прудкий В. В. Модель аналізу сталого розвитку підприємства з урахуванням ризику. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2020. № 17. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/216368/217290> (дата звернення: 17.01.2022).
27. Лазарева А. О., Кулініч Т. В., Боднарук О. В. Проблематика розробки стратегії діяльності територіальних громад у контексті сталого розвитку. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 99–104. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4913&i=16> (дата звернення: 17.01.2022).
28. Лелеченко А. П. Феномен поняття “сталий розвиток”. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. №12. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1649> (дата звернення: 17.01.2022).
29. Леськів Г. З. Розвиток зеленої економіки в контексті забезпечення захисту навколишнього середовища. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3824> (дата звернення: 10.01.2022).
30. Маковоз О. С., Передерій Т. С. Розділ – Зелена економіка як запорука сталого розвитку / Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток: монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Л. Калініченко. Х. : ФОП Панов А. М., 2018. 159-

168 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4372> (дата звернення: 10.01.2022).

31. Марченко О. І., Мамалига В. О. Зелена економіка: теоретичні аспекти. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 6(23). С. 535-541. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/handle/doc/4248> (дата звернення: 13.01.2022).
32. Мельник Л. Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій). Суми: ВТД «Університетська книга». 2018. 463 с. (дата звернення: 10.01.2022).
33. Мельничук Л. С. Теоретичні засади та проблеми втілення концепції сталого розвитку підприємств в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Випуск 17. Частина 3. С. 41-43. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/3/11.pdf (дата звернення: 18.01.2022).
34. Пилипенко С. Стратегічне управління підприємством на засадах концепції сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2021. №21. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/33> (дата звернення: 18.01.2022).
35. Пиріг Г. І., Лещик І. Б., Крупка А. Я. Концептуальні аспекти стратегії сталого розвитку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. № 3. С. 179-183. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/3_2016/37.pdf (дата звернення: 13.01.2022).
36. Порудєєва Т. В., Ткаченко М. О., Крамаренко А. Ю. Концепція сталого розвитку регіону. *Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка*. 2018. № 6 (11). С. 356-359. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2018/6_11_uk/65.pdf (дата звернення: 17.01.2022).
37. Свистун К. О. Генезис поняття «сталий розвиток» та підходи до його запровадження. *Молодий вчений*. 2017. № 2(42). С. 326-333. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/2/77.pdf> (дата звернення: 17.01.2022).

38. Смирнова І. І., Михайлюта Є. І. Сталий розвиток в Україні: теоретичні аспекти. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 1 (51). С. 10-14. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/130421> (дата звернення: 14.01.2022).
39. Солошич І. О., Підліснюк В. В. «Зелена економіка» в контексті забезпечення переходу України до сталого розвитку. URL: http://nd.nubip.edu.ua/2013_6/1.pdf (дата звернення: 10.01.2022).
40. Сущенко О. Зелена економіка та зелені фінанси – больові точки для України. URL: <https://delo.ua/business/zelena-ekonomika-ta-zeleni-finansi-bolovi-tochki-346686/> (дата звернення: 14.01.2022).
41. Термоса І. О. Сутність сталого розвитку та його особливості в контексті сільських територій. *Причорноморські економічні студії*. 2017. №. 19. С. 33-37. URL: http://bses.in.ua/journals/2017/19_2017/8.pdf (дата звернення: 14.01.2022).
42. Тодорюк С. І. «Сталий розвиток» як економічна категорія. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/todoriuk-stal-rozv.pdf> (дата звернення: 15.01.2022).
43. Хаустова В. Є., Омаров Ш. А. Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства. *Проблеми економіки*. 2018. №1 (35). С. 265-273. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-1_0-pages-265_273.pdf (дата звернення: 15.01.2022).
44. Чайковська М. А., Глущенко Г. Ю. «Зелена економіка» як складова досягнення стабільності в державі. *Економіка та підприємництво*. 2016. № 36-37. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/21873> (дата звернення: 10.01.2022).
45. Чмир О. С., Захаркевич Н. П. «Зелена» економіка: сутність, цілі та базові принципи. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/123331> (дата звернення: 13.01.2022).
46. Що таке сталий розвиток? URL: <https://sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/> (дата звернення: 15.01.2022).

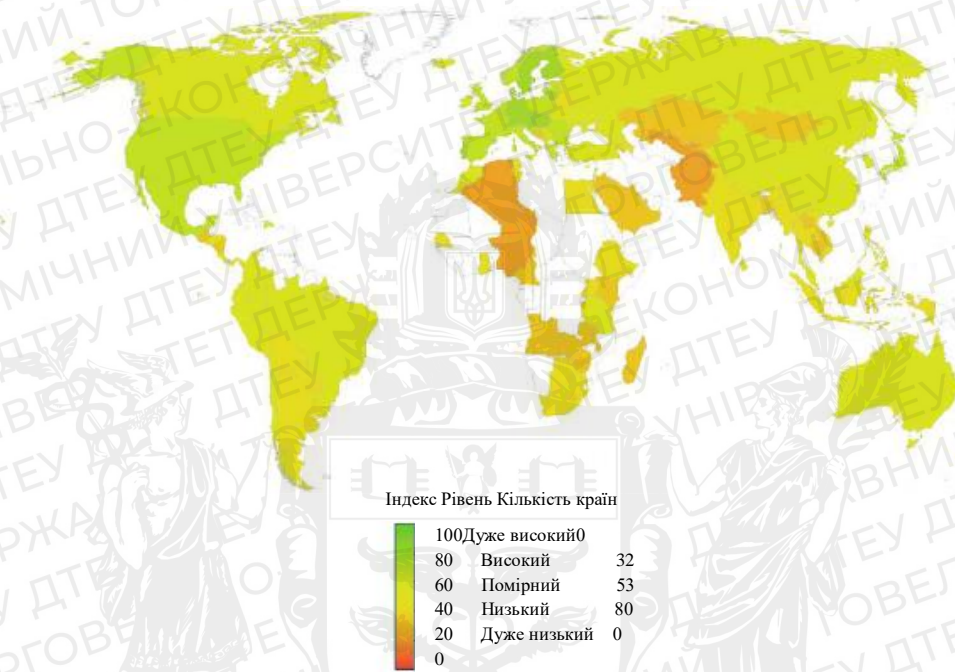
47. Green Growth Index 2020 URL: <https://greengrowthindex.gggi.org/wp-content/uploads/2021/01/2020-Green-Growth-Index.pdf> (дата звернення: 08.01.2022).
48. The 5 Principles of Green Economy. URL: <https://www.greenecomyncoalition.org/news-and-resources/the-5-principles-of-green-economy> (дата звернення: 08.01.2022).
49. UNESCO. Sustainable Development. URL: <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/what-is-esd/sd> (дата звернення: 30.12.2021).
50. United Nations Sustainable Development. THE 17 GOALS. URL: <https://sdgs.un.org/goals> (дата звернення: 02.01.2022).

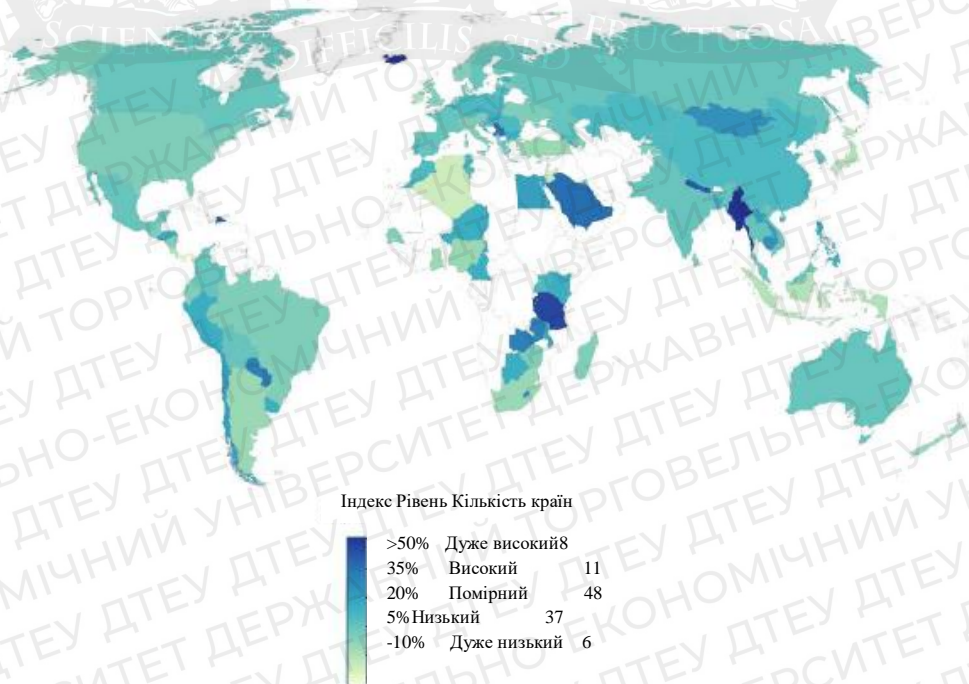
ДОДАТКИ

Додаток А

Класифікація країн за значенням індексу зеленого зростання 2020 [47]

Темп зростання значення індексу зеленого зростання 2020 (до попереднього періоду)

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ

ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

«ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ»

Студентки 3 курсу, 11с групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Могили
Олени
Вікторівни

Науковий керівник
канд. екон. наук

(підпис керівника)

Ільїна
Анастасія
Олександрівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

(підпис гаранта)

Головня Юлія
Ігорівна

Київ 2022

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (50 найменувань), одного додатка. Основний зміст роботи викладено на 25 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить три рисунки, дві таблиці.

Метою роботи є розроблення заходів щодо удосконалення державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки України.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність «зеленої» економіки як запоруки сталого розвитку у контексті збалансування екологічного впливу держави та економічної сталості підприємств;
- оцінити сучасний стан та головні перешкоди для реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні;
- запропонувати концепцію удосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні;
- обґрунтувати доцільність реалізації стратегічних проектів міжнародного економічного співробітництва у сфері сталого та «зеленого» розвитку України.

Об'єкт дослідження: процес формування та реалізації державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки України.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи державного стимулювання розвитку «зеленої» економіки України.

Для вирішення визначених завдань, у процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: систематизації та узагальнення (при аналізі розвитку «зеленої» економіки у світі); системний та порівняльний аналіз (для оцінки сучасного стану розвитку «зеленої» економіки в Україні); абстрактно-логічний (для обґрунтування пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових засад сталого розвитку в Україні); аналізу та синтезу (для обґрунтування доцільності реалізації стратегічних міжнародних проектів у сфері «зеленої» економіки) та ін.

У першому розділі проаналізовано державне стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні.

У другому розділі розроблено заходи щодо удосконалення державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні.

Одержані результати можуть бути використані при розробленні стратегії удосконалення державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки України.

Анотація

У роботі проаналізовано сутність «зеленої» економіки як запоруки сталого розвитку у контексті збалансування екологічного впливу держави та економічної сталості підприємств та оцінено сучасний стан та головні перешкоди для реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні.

Запропоновано концепцію удосконалення нормативно-правового регулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні та обґрунтовано доцільність реалізації стратегічних проектів міжнародного економічного співробітництва у сфері сталого та «зеленого» розвитку України.

Ключові слова: сталий розвиток, «зелена» економіка, державне управління, міжнародна співпраця.

Abstract

The paper analyzes the essence of the “green” economy as a guarantee of sustainable development in the context of balancing the environmental impact of the state and economic sustainability of enterprises and assesses the current state and main obstacles to implementing green investment policy in Ukraine.

The concept of improving the legal regulation of the “green” economy in Ukraine is proposed and the feasibility of implementing strategic projects of international economic cooperation in the field of sustainable and “green” development of Ukraine is substantiated.

Key words: sustainable development, “green” economy, public administration, international cooperation.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу Могили Олени Вікторівни на тему:

«Державні механізми стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні»

виконана на здобуття ОС «Бакалавр»

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

у Київському національному торговельно-економічному університеті

Представлена на рецензію випускна кваліфікаційна робота носить актуальний характер, вирізняється своєчасністю, оскільки присвячена питанням стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні.

У процесі аналізу автором використовувалися теоретичні методи дослідження на основі використання матеріалів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, метод аналізу, синтезу, індукції та дедукції, порівняння, графічні методи, які дали змогу отримати синтезоване уявлення про досліджуваний об'єкт і водночас показати його складові.

Для вирішення визначених завдань, у процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: систематизації та узагальнення (при аналізі розвитку «зеленої» економіки у світі); системний та порівняльний аналіз (для оцінки сучасного стану розвитку «зеленої» економіки в Україні); абстрактно-логічний (для обґрунтування пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових засад сталого розвитку в Україні); аналізу та синтезу (для обґрунтування доцільності реалізації стратегічних міжнародних проектів у сфері «зеленої» економіки) та ін.

У першому розділі проаналізовано державне стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні.

У другому розділі розроблено заходи щодо удосконалення державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні.

Одержані результати можуть бути використані при розробленні стратегії удосконалення державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки України.

Випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам, виконана у повному обсязі і заслуговує на позитивну оцінку, а її автор Могила Олена Вікторівна на отримання кваліфікації бакалавра відповідно до обраної спеціальності.

Рецензент
директор Пирятинської філії
ПВНЗ «Європейський університет»
А. О. Захарченко

[Handwritten signature]

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Могила Олена Вікторівна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Державні механізми стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«24» січня 2022 року

 (підпис)

Згода

Я, Могила Олена Вікторівна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: “Державні механізми стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні” несую повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«24» січня 2022 року

Підпис

(Могила О.В.)

Прізвище, ініціали